

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.21.105/2024/8.

A tanács tagjai: Dr. Cseh Attila a tanács elnöke
Dr. Magosi Szilvia előadó bíró
Dr. Mocsár Attila Zsolt bíró
Nyírőné dr. Kiss Ildikó bíró
Dr. Parlagi Mátyás bíró

A felperesek: felperes1 I. rendű
(cím1)
felperes2 II. rendű
(cím1)

A felperesek képviselője: Dr. Ravasz László ügyvéd I. rendű és II. rendű
(cím2)

Az alperesek: alperes1 I. rendű
(cím3)
alperes2 II. rendű
(cím4)

Az alperesek képviselője: Pete és Kiss Ügyvédi Iroda I. rendű
ügyintéző: dr. Pete Judit ügyvéd
(cím5)
név kamarai jogtanácsos II. rendű
(cím4)

A per tárgya: Szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I-II. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Törvényszék
117.Pf.632.254/2024/7. számú rész- és közbenső ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Pesti Központi Kerületi Bíróság
24.P.302.225/2022/33. számú ítélet

Rendelkező rész
A Kúria a jogerős rész- és közbenső ítélet felülvizsgálattal támadott részítéleti rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. és II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű alperesnek 269.875 (kétszázhatvankilencezer-nyolcszázhetvenöt) forint, a II. rendű alperesnek 212.500 (kétszáztizenkétezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A meg nem fizetett 850.000 (nyolcszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű alperes jogelődje (Bank) mint hitelező és jelzálogjogosult, valamint az I. és II. rendű felperesek mint adósok és jelzálogkötelezettek között 2008. április 21-én 24.451 svájci frank összegű kölcsönre szám szerződésszámon Életbiztosítással kombinált Lakossági Jelzálog Kölcsönszerződés (Adósságrendező kölcsön) elnevezésű deviza alapú kölcsönszerződés (a továbbiakban: Kölcsönszerződés I.) és annak biztosítására jelzálogszerződés jött létre. Az I. rendű alperes jogelődje és az I. rendű felperes ugyanezen a napon szám1 szerződésszámon további 34.930 svájci frank összegű kölcsönre kötött Életbiztosítással kombinált Lakossági Jelzálog Kölcsönszerződés (Adósságrendező kölcsön) elnevezésű deviza alapú kölcsönszerződést (a továbbiakban: Kölcsönszerződés II.). Utóbbi alapján az adóst terhelő tartozás megfizetésének biztosítására a hitelező, valamint az I. és II. rendű alperesek mint zálogkötelezettek között jelzálogszerződés jött létre.

[2] Az I. és II. rendű felperesek 2008. április 21-én a szerződések vonatkozásában közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatokat tettek.

[3] Az I. rendű alperes jogelődje közjegyzői okiratba foglaltan 2019. július 17-én és 2019. augusztus 2-án felmondta a kölcsönszerződéseket és a követelését a II. rendű alperesre engedményezte.

[4] A II. rendű alperes kérelmére a közjegyző a tartozáselismerő nyilatkozatokra végrehajtási záradékokat bocsátott ki, amelyek alapján az I. és II. rendű felperesek ellen végrehajtás indult. Az adósok a teljesítésre halasztást kaptak, ezért a végrehajtás jelenleg szünetel.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[5] A felperesek keresetükben kérték a Kölcsönszerződés I. és II. (a továbbiakban együtt: perbeli kölcsönszerződések) érvénytelenségének megállapítását, jogkövetkezményként a szerződések érvényessé nyilvánítását akként, hogy „a tartozásukat és a törlesztő részleteket a felvett és a visszafizetett összeg különbözetében kell megállapítani a szerződésben”. Kérték továbbá annak megállapítását is, hogy a II. rendű alperes mint engedményes felé a kölcsönszerződések vonatkozásában kölcsöntartozásuk nem áll fenn. Az I. rendű alperessel szembeni keresetüket a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 209. § (1), (4) bekezdésére, 209/A. § (2) bekezdésére, 237. § (2) bekezdésére, 239. § (2) bekezdésére, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.) 203. § (6) bekezdésére, továbbá a Tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelv a fogyasztókkal kötött szerződésekben

alkalmazott tisztességtelen feltételekről 3. cikk (1), (3) bekezdésére, 4. cikk (2) bekezdésére, 5. cikk (1) bekezdésére és Melléklete 1. pont b) alpontjára alapították. A II. rendű alperessel szemben előterjesztett megállapítási keresetük jogalapjaként a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdését jelölték meg. Az elszámolás vonatkozásában a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) 37. § (1) bekezdésére hivatkoztak.

[6] Az I. és II. rendű alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú ítélet és a másodfokú rész- és közbenső ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Határozata indokolásában kiemelte: a végrehajtás elrendelésétől annak befejezéséig az adós jogai végrehajtást kérővel szembeni megóvásának speciális eszköze a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti per. A jelen esetben azonban az I. és II. rendű felpereseknek a keresetlevél benyújtásakor fennállt a „jogmegóvási szükségessége”, mivel a jogviszony természeténél fogva teljesítést nem követelhettek. Az elsőfokú bíróság erre figyelemmel megállapította, hogy „a Pp. 172. §-a alapján a kereset előterjeszthető”, ezért azt érdemben vizsgálta, és úgy ítélte, hogy a perbeli kölcsönszerződések a felperesek által hivatkozott okból nem érvénytelenek.

[8] Az I. rendű és II. rendű felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság rész- és közbenső ítéletével a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján – eltérő indokolással – helybenhagyta az elsőfokú ítélet II. rendű alperessel szembeni elutasító rendelkezését, kötelezte a felpereseket a II. rendű alperes javára 212.500 forint másodfokú perköltség megfizetésére, és akként rendelkezett, hogy a le nem rótt 680.000 forint fellebbezési illetéket az állam viseli; az elsőfokú ítéletnek az I. rendű alperessel szembeni elutasító rendelkezését megváltoztatta és megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződések érvénytelenek; mellőzte a felpereseket az I. rendű alperessel szemben terhelő elsőfokú perköltség fizetési kötelezettséget; a felperesek másodfokú egyetemleges perköltségét 212.500 forintban, az I. rendű alperesét 269.875 forintban, a le nem rótt fellebbezési illeték összegét 680.000 forintban állapította meg.

[9] A jogerős határozat felülvizsgálati kérelemmel érintett indokolása szerint a másodfokú bíróság hivatalból vizsgálta a megállapítási kereset előterjesztésének eljárási feltételeit. Tévesnek ítélte az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontját, hogy a II. rendű alperes vonatkozásában helye van megállapítási kereset előterjesztésének. Rámutatott: a végrehajtás megindulását megelőzően az adós jogvédelme indokolja a megállapítási kereset indítását, a végrehajtás megindulását követően azonban az adós jogvédelmére a Pp. 528. §-a alapján indított végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per alkalmas. A II. rendű alperessel szemben ezért nem volt helye a megállapítási kereset előterjesztésének. Álláspontja szerint a II. rendű alperessel szembeni megállapítási kereset önállóan elbírálható volt, ezért annak tárgyában a Pp. 341. § (4) bekezdése alapján részítélettel határozott.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[10] Az I. és II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmükben – annak tartalma szerint [Pp. 110. § (3) bekezdés] – a jogerős rész- és közbenső ítélet részítéleti (a II. rendű alperessel szembeni keresetüket elutasító) rendelkezésének hatályon kívül helyezését és a II. rendű alperessel szemben a perbeli kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítását kérték.

[11] Álláspontjuk szerint a Pp. 528. §-a nem teszi lehetővé, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége alapján végrehajtás megszüntetése iránti perben kérjék a végrehajtás megszüntetését, ezért jogosultak – a régi Ptk. 329. § (3) bekezdésére is figyelemmel –

keresetet előterjeszteni a II. rendű alperessel mint engedménnyel szemben a kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítása iránt. Jogi érdeküket az is megalapozza, hogy a végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 56. §-a alapján csak akkor kérhetik a végrehajtás megszüntetését, ha a bíróság polgári peres eljárásban megállapítja a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 172. § (3) bekezdésének megsértésével utasította el a II. rendű alperessel szembeni megállapítási keresetüket.

[12] Megjegyezték: az „állandó kúriai gyakorlat szerint” ha a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása, és az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása iránt a DH2 tv. 37. §-a alapján egységes keresetet terjeszt elő a fogyasztó, akkor ezt egy egységes marasztalási keresetnek kell tekinteni, és fel sem merülhet a Pp. 172. § (3) bekezdésének alkalmazása. A másodfokú bíróság erre tekintettel a DH2 tv. 37. §-át is megsértette, amikor azt állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződések érvénytelenségének és az érvénytelenség jogkövetkezményének a megállapítása iránt előterjesztett keresetük megállapítási kereset.

[13] Rámutattak: a másodfokú bíróság helyesen állapította meg a kölcsönszerződések érvénytelenségét a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján, „ezért ez a Ptk. 329. § (3) bekezdése alapján a II. rendű alperessel szemben is érvényesíthető”. Hangsúlyozták, hogy a II. rendű alperes tekintetében is helyt kell adni a kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítása, illetve az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása iránti keresetnek.

[14] Az I. és II. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. A II. rendű alperes előadta, hogy a jelen jogkérdésben a Kúria már állást foglalt: a Pfv.I.20.335/2015. számú ügyben a végrehajtás alá vont követelés megszűnésének megállapítására és a végrehajtás megszüntetésére irányuló keresetek összefüggését vizsgálta és úgy ítélte, hogy a felperesként pert indító adós a végrehajtás elrendelésétől annak befejezéséig a végrehajtási nemperes eljárás keretében, vagy ha ezt a Vht. szabályai nem teszik lehetővé, végrehajtás megszüntetési perben érvényesítheti a végrehajtás megszűnésével kapcsolatos igényeit. A végrehajtás alatt fennálló speciális jogvédelmi lehetőségekre tekintettel nem indítható megállapítási kereset. A Kúria a BH2015. 71. számon közzétett határozatában is ugyanerre az álláspontra jutott.

A Kúria döntése és jogi indokai

[15] A Pp. 406. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítélet az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással kérhető.

[16] A felperesek felülvizsgálati kérelmének tartalmára tekintettel a Kúria mindenekelőtt – precedens határozataiban (például Pfv.20.513/2023/8., Pfv.20.629/2023/5., Pfv.21.043/2022/11., Gfv.30.143/2023/6.), valamint azokkal egyezően az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak a Pp. hatályba lépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017. PJE határozat rendelkezései szerint a jelen ügyben is irányadó, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. és 4. pontjában, és a hozzájuk fűzött indokolásban adott jogértelmezéssel egyezően – a felülvizsgálati eljárás kereteit és annak jogi természetét rögzíti.

[17] A felülvizsgálat nem a per folytatása, nem egyfajta „harmadfokú” eljárás, hanem szigorú eljárási szabályok szerinti rendkívüli perorvoslat. Tárgya: a jogerős ítélet [Pp. 406. § (1) bekezdés], amelynek jogszabálysértő voltát a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelem korlátai [Pp. 423. § (1) bekezdés] között vizsgálhatja. A Pp. 413. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a

jogsabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel.

[18] Mindennek a felperesek felülvizsgálati kérelme tekintetében a következők miatt volt jelentősége.

[19] A DH2 tv. 37. §-a több bekezdést is tartalmaz, a felperesek ugyanakkor felülvizsgálati kérelmükben nem jelölték meg, hogy melyik közülük az álláspontjuk szerint megsértett konkrét jogszabályhely. A DH2 tv. megsértése vonatkozásában adekvát szöveges indokolást sem adtak elő, amihez képest a Kúria rámutat, hogy a II. rendű alperessel szemben a Pp. 172. § (3) bekezdése szerinti megállapítási kereseti kérelmet terjesztettek elő. Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati kérelem DH2 tv. 37. § megsértésével kapcsolatos, egyébként is csak „megjegyzésként” előterjesztett hivatkozásait a Kúria érdemben nem vizsgálhatta.

[20] Az így meghatározott felülvizsgálati keretek között eljárva a Kúria a felülvizsgálat eredményeként azt állapította meg, hogy az érdemben vizsgálható felülvizsgálati hivatkozások [a Pp. 172. § (3) bekezdésének megsértése] tekintetében a jogerős részítélet nem jogszabálysértő, a felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[21] E körben a Kúria az alábbiakra mutat rá.

[22] A II. rendű alperessel szemben előterjesztett, a Pp. 172. § (3) bekezdésére alapított megállapítási kereseti kérelem tárgyában hozott jogerős részítéleti döntés azon alapult, hogy a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per alkalmas a felperesek jogvédelmére. A felülvizsgálati kérelemben a felperesek alappal támadták ezt a jogi álláspontot. A másodfokú bíróság téves jogi álláspontja azonban a későbbiekben kifejtendők miatt nem hatott ki az ügy érdemi megítélésére.

[23] A Pp. 528. § (2) bekezdése szerint a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és az azzal egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása keresettel csak akkor kérhető, ha a végrehajtani kívánt követelés, illetve a végrehajtási jog elévült [a) pont], a követelés vagy annak egy része megszűnt [b) pont], a végrehajtást kérő a teljesítésre halasztást adott és az időtartama nem járt le [c) pont], vagy az adós a követeléssel szemben beszámítható követelést kíván érvényesíteni [d) pont]. E törvényi felsorolás taxatív, kiterjesztően nem értelmezhető, ezáltal nincs lehetőség arra, hogy az adós a végrehajtani kívánt követelés érvényes létre nem jöttére hivatkozással pert indítson a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és az azzal egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránt. A követelés „érvényes létrejötté” a Pp. általános szabályai szerint lefolytatandó perben tehető vitássá. E perben a Pp. 129. §-a alapján a bíróság a végrehajtást a per jogerős befejezéséig felfüggesztheti. Ha a bíróság döntése alapján a követelés nem jött létre érvényesen, úgy a jogerős határozat alapján a végrehajtás korlátozására vagy megszüntetésére nemperes eljárásban kerülhet sor. Ezt a lehetőséget a Vht. 56. § (1) bekezdés b) pontja biztosítja.

[24] A jelen esetben a felperesek jogvédelmi igénye arra irányult, hogy létre nem jött követelés vagy a létrejött követelést meghaladó követelés teljesítését ne kényszerítthesse ki tőlük a végrehajtást kérő. A megállapítási kereseti kérelem azonban csak a Pp. 172. § (3) bekezdésében meghatározott két konjunktív feltétel (az alperessel szembeni jogvédelem szükségessége, marasztalás követelésének kizártsága) teljesülése esetén lehet a jogvédelem eszköze. A bírói gyakorlat következetesen egységes abban, hogy ha van egyéb jogvédelmi eszköz, akkor megállapítási kereset nem terjeszthető elő [Pfv.20.335/2015/3., közzétéve: BH2016. 119.]. A hitelezővel szemben előterjeszthető érvénytelenségi kereset a végrehajtást kérő engedménnyel szembeni jogvédelemre is alkalmas eszköz. A Vht. 56. § (1) bekezdés b) pontja alapján ugyanis a végrehajtást elrendelő bíróság végzéssel megszünteti vagy korlátozza a végrehajtást, ha jogerős bírósági határozat alapján megállapította, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt végrehajtani kívánt követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony egészben vagy részben érvényesen nem jött létre.

[25] A fentiekre tekintettel a felperesek előterjeszthették és elő is terjesztették a jogaiknak a II. rendű alperessel szembeni megóvására is alkalmas érvénytelenségi keresetet, amire tekintettel a II. rendű alperessel szemben jogaik védelmére a megállapítási kereseti kérelem szükségtelen, ezért annak elutasításával a másodfokú bíróság nem sértette meg a Pp. 172. § (3) bekezdését.

[26] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős részítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[27] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, így a felperesek a Pp. 83. § (1) bekezdése és 87. § (1) bekezdése alapján kötelesek egyetemlegesen megtéríteni az alperesek ügyvédi képviselettel felmerült felülvizsgálati eljárási költségét, amelynek összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése alapján az I. rendű alperes tekintetében áfával együtt 269.875 forintban, a II. rendű alperes tekintetében áfa nélkül 212.500 forintban állapította meg. A felperesek által meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.

[28] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.

[29] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

A döntés elvi tartalma

[30] A megállapítási kereseti kérelem csak a Pp. 172. § (3) bekezdésében meghatározott két konjunktív feltétel (az alperessel szembeni jogvédelem szükségessége, marasztalás követelésének kizártsága) teljesülése esetén lehet a jogvédelem eszköze. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy amennyiben van egyéb jogvédelmi eszköz, megállapítási kereset nem terjeszthető elő.

[31] A Vht. 56. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakra tekintettel a hitelezővel szemben a Pp. általános szabályai szerint lefolytatandó perben előterjeszthető érvénytelenségi kereset a végrehajtást kérő engedménnyel szemben is alkalmas az adós jogvédelmére.

Záró rész

Budapest, 2025. június 3.

Dr. Cseh Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Magosi Szilvia s.k. előadó bíró, Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Parlagi Máttyás s.k. bíró